

กระทู้ถามแยกเฉพาะที่ ๐๕๓/ร.

สภาผู้แทนราษฎร

๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ปัญหาฝุ่น PM 2.5

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ถามนายกรัฐมนตรี้ ดังต่อไปนี้

ปัจจุบันประเทศไทยเผชิญปัญหาหมอกควันทางอากาศที่รุนแรงมากขึ้นทุกปี โดยเฉพาะพื้นที่หัวเมืองภาคเหนือ เช่น จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดเชียงราย เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานภาครัฐและภาควิชาการมีความพยายามศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้น แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหามาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาฝุ่น PM 2.5 ยังคงไม่ได้มีการบรรเทาลงแต่อย่างใด ทำให้พี่น้องประชาชนที่ประสบปัญหาฝุ่น PM 2.5 ได้รับการสัมผัสเป็นระยะเวลานาน มีการสะสมในร่างกายก็จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพในภายหลังได้ แต่สำหรับผู้ที่มีโรคประจำตัวจะได้รับผลกระทบมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ได้แก่ การก่อให้เกิดอาการไอ จาม หรือภูมิแพ้ ส่วนผู้ที่เป็นภูมิแพ้ฝุ่นจะถูกระตุ้นให้เกิดอาการรุนแรงมากขึ้น ก่อให้เกิดโรคทางเดินหายใจเรื้อรัง โรคหลอดเลือดหัวใจเรื้อรัง โรคปอดเรื้อรัง และมะเร็งปอด นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดผลกระทบทางผิวหนัง เช่น ผื่นผิวหนังอักเสบ ระคายเคืองผิว และโรคภูมิแพ้ผิวหนัง เป็นต้น จากผลการศึกษา Air Quality Index พบว่า ฝุ่น PM 2.5 อาจทำให้พี่น้องประชาชนมีอายุขัยเฉลี่ยสั้นลงกว่า ๑.๘ ปี และสรุปสถานการณ์คุณภาพอากาศโลกของปี พ.ศ. ๒๕๖๔ พบว่า ประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยฝุ่นรายปี อยู่อันดับ ๔๕ จากทั้งหมด ๑๑๗ ประเทศ และเรียกได้ว่าเป็นปัญหาเรื้อรังที่พี่น้องประชาชนจะต้องเผชิญปัญหาดังกล่าวอยู่ทุกปี จึงขอเรียนถามว่า

๑. รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีนโยบายในการแก้ไขและป้องกันปัญหาฝุ่น PM 2.5 ทั้งระยะสั้นและระยะยาวหรือไม่ อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

๒. รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีนโยบายในการดูแลรักษาผู้ป่วยที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาฝุ่น PM 2.5 อย่างไร ขอทราบรายละเอียด

ขอให้ตอบในห้องกระทู้ถาม

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

เทอดชาติ ชัยพงษ์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย

จังหวัดเชียงราย

คำตอบกระทู้ถามแยกเฉพาะที่ ๐๕๓/ร.

ของ นายเทอดชาติ ชัยพงษ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย จังหวัดเชียงราย
เรื่อง ปัญหาฝุ่น PM 2.5

ข้าพเจ้า นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี ขอตอบกระทู้ถามแยกเฉพาะ เรื่อง ปัญหาฝุ่น PM_{2.5} ของท่านสมาชิกผู้มีความเกี่ยวข้องที่ได้รับรายงานจากกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

คำตอบข้อที่ ๑

รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ดำเนินนโยบายในการแก้ไขปัญหาฝุ่น PM_{2.5} ทั้งระยะสั้นและระยะยาว โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่า” ที่มีแนวทางการดำเนินงานในระยะสั้นและระยะยาว ประกอบด้วย มาตรการหลัก ๓ มาตรการ ได้แก่ มาตรการที่ ๑ การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ มาตรการที่ ๒ การป้องกันและลดการเกิดมลพิษที่ต้นทาง (แหล่งกำเนิด) และมาตรการที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการมลพิษ โดยในช่วงที่สถานการณ์ฝุ่นละอองรุนแรงในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มีการยกระดับมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่าในช่วงสถานการณ์วิกฤตเป็นการเร่งด่วน และมาตรการระยะยาวปี พ.ศ. ๒๕๖๗ - ๒๕๗๐ โดยการประชุมคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๖ ได้มีมติเห็นชอบการยกระดับการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่าในสถานการณ์วิกฤตระยะเร่งด่วนและระยะยาว โดยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินงานต่อไป และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้นำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเป็นการเร่งด่วน เพื่อโปรดพิจารณาการยกระดับมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่า ในช่วงสถานการณ์วิกฤต ซึ่งได้รับความเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๖ และสั่งการให้พิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสม โดยมีรายละเอียดแผนการดำเนินงาน ดังนี้

๑. มาตรการเร่งด่วน

๑.๑ ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปิดป่าในส่วนที่มีสถานการณ์ไฟป่าอยู่ในระดับวิกฤต หรือเสี่ยงต่อการเกิดไฟป่าในขั้นรุนแรง ระดมสรรพกำลัง เครื่องขยายอาสาสมัคร อุกรณ์ เครื่องมือ อากาศยาน ในการลาดตระเวนเฝ้าระวัง และปฏิบัติการดับไฟอย่างเข้มข้น

๑.๒ ให้กระทรวงมหาดไทยกำชับจังหวัดประกาศห้ามเผาในทุกพื้นที่ รวมถึงห้ามบริหารจัดการเชื้อเพลิงด้วยการเผาในที่โล่งในช่วงนี้ และให้บูรณาการหน่วยงานในพื้นที่ลาดตระเวนเฝ้าระวังการเผา ป้องกันไม่ให้เกิดการเผาอย่างเข้มข้น

๑.๓ ให้กระทรวงอุตสาหกรรมกำชับให้งดรับอ้อยไฟไหม้เข้าหีบในช่วงนี้

๑.๔ ให้กระทรวงคมนาคม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร พิจารณามาตรการในการจำกัดเวลา พื้นที่ และปริมาณสำหรับรถบรรทุกที่จะเข้ามาในเขตเมือง

๑.๕ ให้ทุกหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายกับผู้ลักลอบเผา หรือผู้กระทำผิดอย่างเข้มงวด

๑.๖ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมฝนหลวงและการบินเกษตร ปฏิบัติการทำฝนหลวงเพื่อบรรเทาสถานการณ์ไฟป่า หมอกควันและฝุ่นละออง

๑.๗ ให้กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงมหาดไทย จัดห้องปลอดฝุ่น แจกจ่ายอุปกรณ์ ป้องกันฝุ่น รวมถึงยารักษาโรค และเร่งจัดบริการด้านการแพทย์และการสาธารณสุข ทั่วหน่วยบริการตรวจสุขภาพประชาชน และจัดบริการคลินิกมลพิษเคลื่อนที่ในทุกจังหวัด เพื่อให้คำแนะนำ และดูแลด้านสุขภาพกับประชาชน

๑.๘ ให้ทุกหน่วยงานมีการสื่อสารผลการดำเนินงานของภาครัฐในการป้องกันแก้ไขปัญหาหมอกควัน ไฟป่า และฝุ่นละออง ให้ประชาชนรับทราบอย่างต่อเนื่อง

๒. มาตรการระยะยาว สำหรับปี พ.ศ. ๒๕๖๗ - ๒๕๗๐

๒.๑ ให้สำนักงบประมาณพิจารณาการจัดสรรงบประมาณการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ การแก้ไขปัญหาหมอกควันและฝุ่นละออง

๒.๒ ให้สำนักงบประมาณพิจารณาสนับสนุนงบประมาณ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า หมอกควัน อุดหนุนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๓ ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงคมนาคม กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงการคลัง พิจารณากำหนดมาตรการจูงใจในการนำรถเก๋งออกจากระบบ และมาตรการจำกัดปริมาณรถ และโรงงาน

๒.๔ ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมควบคุมมลพิษ เพิ่มระบบติดตามตรวจสอบและบ่งชี้แหล่งกำเนิดฝุ่นละออง

๒.๕ ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และกรมป่าไม้ จัดทำแผนการ/มาตรการลดและจัดการจุดความร้อนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ และป่าสงวนแห่งชาติรายพื้นที่

๒.๖ ให้กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เข้มงวดมาตรการปลอดการเผา สำหรับพื้นที่เกษตร (zero burning) ในพื้นที่ปลูกอ้อย ข้าวโพด และข้าว เช่น กำหนดเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อมในการช่วยเหลือเกษตรกร และมาตรการเพิ่มมูลค่าวัสดุชีวมวลทางการเกษตร โดยให้หน่วยงานจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการ

๒.๗ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงการต่างประเทศ พิจารณามาตรการที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าสินค้าทางการเกษตร ที่มีผลต่อการเกิดมลพิษทางอากาศ

๒.๘ ให้กระทรวงพลังงานพิจารณาเพิ่มการรับซื้อชีวมวล เพื่อผลิตพลังงาน เช่น โรงไฟฟ้าชุมชน

๒.๙ ให้กระทรวงการคลัง กำหนดมาตรการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจเกษตรกร ปลอดภัยการเผา เช่น การลดภาษีนำเข้าเครื่องจักรในภาคการเกษตร

๒.๑๐ ให้กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ และสถาบันการศึกษา สร้างความเข้มแข็ง ให้กับเยาวชน ประชาชน ชุมชนในการจัดการความเสี่ยงต่อสุขภาพ รวมทั้งพัฒนานวัตกรรมในการ จัดการปัญหาหมอกควัน ไฟป่า และฝุ่นละออง

๒.๑๑ ให้กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงมหาดไทย จัดให้มีห้องปลอดฝุ่น หน่วยบริการตรวจสุขภาพ คลินิกมลพิษให้กับประชาชน ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่เสี่ยง

ในห้วงที่ผ่านมากระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำมาตรการเฝ้าระวัง ป้องกัน บรรเทา และแก้ไขปัญหาหมอกควัน อันเกิดจาก PM_{2.5} เสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๖ เพื่อพิจารณา โดยที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบ และมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินงานตามแผนต่อไปเพื่อเฝ้าระวัง ป้องกัน บรรเทา และแก้ไข ปัญหาสถานการณ์ฝุ่นละออง PM_{2.5} ตามลักษณะวงจรการรับมือกับภัย ประกอบด้วย ๑๔ มาตรการ โดยแบ่งเป็นมาตรการที่จะดำเนินการช่วงที่มีสถานการณ์ ๓ ระยะ คือ ระยะเตรียมการ ระยะเผชิญเหตุ และ ระยะบรรเทา และมาตรการที่จะดำเนินการตลอดทั้งปี เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ สื่อสารผลการดำเนินงานสู่สาธารณะ และสร้างความเข้าใจกับทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ระยะเตรียมการ (ตุลาคม - ธันวาคม)

๑.๑ ให้กระทรวงการต่างประเทศ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เร่งรัดจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดนระหว่างประเทศไทย - สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว-สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ภายใต้ยุทธศาสตร์ฟ้าใส (CLEAR Sky Strategy) และให้มีการติดตามผลการดำเนินงานอยู่เป็นระยะ

๑.๒ ให้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงเกษตร และสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม พัฒนาระบบติดตามและตรวจสอบย้อนกลับการเผาในพื้นที่เกษตร และพื้นที่ป่า (Traceability) และติดตามช่วงเวลาที่เกี่ยวข้องต่อการเผาตามรอบการเพาะปลูกและส่งเสริม สินค้าเกษตรปลอดภัย

๑.๓ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้แนวทางการปฏิบัติ “GAP PM_{2.5} Free” เพื่อลดการเผาหรือกิจกรรมที่ก่อให้เกิดฝุ่น

๑.๔ ให้กระทรวงพลังงาน และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ จากเศษวัสดุทางการเกษตรทดแทนการเผา เช่น การแปรรูปเป็นเชื้อเพลิงชีวมวล การแปรรูปเป็น สารปรับปรุงดิน เป็นต้น

๑.๕ ให้จังหวัด จัดทำแผนรับมือและตอบโต้สถานการณ์ไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ และปฏิบัติตามแผนอย่างเคร่งครัด

๑.๖ ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จัดอันดับพื้นที่เสี่ยงต่อการเผาป่าสูงสุดในป่าสูงสุด ๑๐ อันดับ และจัดกำลังเฝ้าระวังป้องกันทุกจุด ตามขนาดของพื้นที่

๒. ระยะเผชิญเหตุ (มกราคม - พฤษภาคม)

๒.๑ ให้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดตั้ง War room วิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลเพื่อใช้ในการบริหารจัดการ/เสนอแนะมาตรการ/สั่งการ

๒.๒ ให้กระทรวงมหาดไทย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บริหารจัดการไฟในพื้นที่รับผิดชอบ หากเกษตรกรต้องการเผาให้ดำเนินการขออนุญาตฝ่ายปกครองก่อนการเผา โดยให้ฝ่ายปกครองกำหนดเงื่อนไขการอนุญาตเผา และให้จังหวัด อำเภอ องค์กรบริหารส่วนตำบล กำหนดผู้ใหญ่บ้าน กำกับดูแลอย่างใกล้ชิด และเมื่อสิ้นสุดฤดูกาลเผาให้จังหวัดสรุปสถานการณ์การเผาในพื้นที่ โดยพิจารณาและแยกประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน (เมือง ป่า เกษตรกรรม) และนำเสนอผู้อำนวยการกองอำนาจการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยกลาง และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๓ ให้กระทรวงมหาดไทย จังหวัด และท้องถิ่น ใช้อำนาจตามกฎหมายประกาศ เป็นพื้นที่เสี่ยงหรือพื้นที่ภัยพิบัติ เมื่อค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM_{2.5}) เกิน ๒๕๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร โดยให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด อำเภอ เขต เมือง เทศบาล ตำบล บูรณาการหน่วยงาน ยกระดับมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้สถานการณ์กลับสู่สภาวะปกติโดยเร็ว

๓. ระยะบรรเทา (พฤศจิกายน - กรกฎาคม) ให้กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย และกรุงเทพมหานคร จัดเตรียมห้องปลอดฝุ่น หน้ากากอนามัย รวมถึงยารักษาโรคเพื่อรองรับสถานการณ์ฝุ่นละออง และในช่วงสถานการณ์ฝุ่นละอองให้แจกจ่ายอุปกรณ์ป้องกันฝุ่น ยารักษาโรค และเร่งจัดบริการด้านการแพทย์และการสาธารณสุข ทั้งหน่วยบริการตรวจสุขภาพประชาชน คลินิกมลพิษเคลื่อนที่ คลินิกออนไลน์ ในทุกจังหวัด พร้อมทั้งจัดตั้งศูนย์ตอบโต้ภาวะฉุกเฉินด้านการแพทย์และสาธารณสุข กรณีหมอกควันและฝุ่นละอองขนาดเล็ก (Public Health Emergency Operation Center: PHEOC) ในทุกระดับ

๔. มาตรการที่ดำเนินการตลอดทั้งปี

๔.๑ ให้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดตั้งศูนย์ข้อมูลคุณภาพอากาศแห่งชาติ

๔.๒ ให้สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลักดันกฎหมายว่าด้วยอากาศสะอาด

๔.๓ ให้สำนักงบประมาณ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพิจารณา จัดทำงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ประเด็นการแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๘

๔.๔ ให้ทุกหน่วยงานสื่อสารประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้สู่สาธารณชน ทั้งนี้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ระหว่างเตรียมพร้อมรับมือสถานการณ์ ฝุ่นละอองปี พ.ศ. ๒๕๖๗ โดยกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} ปี พ.ศ. ๒๕๖๗ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลที่ประกาศไว้ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖ ซึ่งจะเสนอ คณะรัฐมนตรีพิจารณาโดยด่วนต่อไป

ในส่วนของกระทรวงสาธารณสุข ได้ปฏิบัติตามแนวทางด้านการแพทย์และสาธารณสุขกรณี หมอกควันและฝุ่นละอองขนาดเล็ก เพื่อให้บุคลากรทางการแพทย์ดำเนินการคุ้มครอง ป้องกัน และดูแลสุขภาพของประชาชนจากฝุ่น PM_{2.5} ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหา ฝุ่น PM_{2.5} ตามแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๗ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่เสี่ยงจากฝุ่นละอองขนาดเล็กได้รับการคุ้มครองสุขภาพ มีภูมิคุ้มกันและจัดการสุขภาพตนเอง ดังนี้

๑. ระยะสั้น ดำเนินการตามแนวทางด้านการแพทย์และสาธารณสุข โดยแบ่งการดำเนินการ เป็น ๓ ระยะ ได้แก่ ระยะเตรียมการ ระยะวิกฤต และระยะหลังเกิดเหตุ

๑.๑ ระยะเตรียมการ (กันยายน - พฤศจิกายน) ดำเนินการตามแผนและติดตาม ตามมาตรการ ดังนี้

(๑) มาตรการลดและป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพ ประกอบด้วย การเฝ้าระวัง สถานการณ์ PM_{2.5} การประเมินความเสี่ยงและแจ้งเตือนประชาชนเพื่อให้คำแนะนำในการปฏิบัติตน การสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักแก่ประชาชนในการป้องกัน ผลกระทบต่อสุขภาพ พร้อมทั้งเฝ้าระวังสถานการณ์การเจ็บป่วย สำหรับประชาชนที่รับสัมผัสฝุ่นละออง ได้แก่ กลุ่มโรคทางเดินหายใจ กลุ่มโรคหัวใจหลอดเลือด กลุ่มโรคตาอักเสบ กลุ่มโรคผิวหนังอักเสบ และกลุ่มโรคอื่น ๆ

(๒) มาตรการจัดบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข ประกอบด้วย เตรียมความพร้อม ในการดูแลกลุ่มเสี่ยง โดยการสำรวจและจัดทำทะเบียนกลุ่มเสี่ยงเพื่อสื่อสารแจ้งเตือน ดูแลสนับสนุนอุปกรณ์และเวชภัณฑ์ในการป้องกันสุขภาพรวมทั้งติดตามเฝ้าระวังอาการในช่วงวิกฤต พร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจแก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เพื่อให้คำแนะนำ และดูแลกลุ่มเสี่ยง (ผู้ป่วยโรคหอบหืด ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง เด็กเล็ก) และเตรียมความพร้อมของ ระบบสาธารณสุข เตรียมยา/เวชภัณฑ์/อุปกรณ์ป้องกัน พิจารณาความพร้อมในการจัดตั้งคลินิกมลพิษ ในสถานบริการสาธารณสุขให้คำปรึกษาและรักษาอาการเจ็บป่วยจากโรค และจัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับ ห้องปลอดฝุ่นในสถานพยาบาลที่มีกลุ่มเสี่ยงรักษาตัว

(๓) มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมของศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินด้านการแพทย์และสาธารณสุข (Public Health Emergency. Operation Center: PHEOC) กรณีหมอกควันและฝุ่นละอองขนาดเล็ก และขอให้ดำเนินการเปิดศูนย์ปฏิบัติการดังกล่าว หากค่า PM_{2.5} มากกว่า ๓๗.๕ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร พร้อมทั้งสนับสนุนการใช้พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นเครื่องมือในการควบคุมการปล่อย PM_{2.5} จากแหล่งกำเนิด

๑.๒ ระยะเวลาวิกฤต (ธันวาคม - เมษายน) กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานดูแลสุขภาพได้อย่างทันที่ตามที่ตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และความรุนแรง ๔ ระดับดังนี้

ระดับที่ ๑ มีค่าฝุ่นไม่เกิน ๓๗.๕ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ดำเนินการตามภารกิจหน้าที่ และกฎหมายที่มีอยู่ให้ครบถ้วนตามสภาวการณ์ปกติ เช่น การสื่อสารความรู้ในการป้องกันตนเองจากผลกระทบต่อสุขภาพ เตรียมความพร้อมของระบบการแพทย์และสาธารณสุข และร่วมกำกับการปล่อยฝุ่นจากกิจกรรมต่าง ๆ

ระดับที่ ๒ มีค่าฝุ่นระหว่าง ๓๗.๖ - ๕๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ดำเนินการยกระดับมาตรการให้เข้มงวดขึ้น ได้แก่ การสื่อสารแจ้งเตือน การเปิดศูนย์เฝ้าระวังและประสานงานด้านการแพทย์และสาธารณสุข (Operation Center: OC)

ระดับที่ ๓ มีค่าฝุ่นระหว่าง ๕๑ - ๗๕ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ดำเนินการยกระดับการปฏิบัติการให้เข้มข้นมากขึ้นในการดูแลสุขภาพประชาชนกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่ พิจารณาใช้กฎหมายพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อควบคุมแหล่งกำเนิดของฝุ่นและหากสถานการณ์ฝุ่นละอองสูงเกิน ๕๑ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ติดต่อกัน ๓ วัน ให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดพิจารณาเปิดศูนย์ PHEOC เพื่อดูแลและป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่

ระดับที่ ๔ มีค่าฝุ่นมากกว่า ๗๕ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ดำเนินการยกระดับการปฏิบัติการด้านการแพทย์และสาธารณสุขเชิงรุกเพื่อดูแลกลุ่มเสี่ยงอย่างเร่งด่วนและหากสถานการณ์ฝุ่นมีแนวโน้มสูงขึ้นมากกว่า ๑๕๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตรขึ้นไป ให้พิจารณาประสานหน่วยงานที่ดูแลกลุ่มเสี่ยงหรือกิจกรรมที่เสี่ยงดำเนินการงดหรือลดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพทันที

๑.๓ ระยะเวลาหลังเกิดเหตุ (พฤษภาคม - กรกฎาคม) ดำเนินการสรุปทบทวนการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และมีการประเมินผลการดำเนินงานเพื่อจัดทำแผนการดำเนินงานต่อไป

ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๗ กระทรวงสาธารณสุขจัดเตรียมห้องปลอดฝุ่น หน้ากากอนามัย รวมถึงยารักษาโรคเพื่อรองรับสถานการณ์ฝุ่นละอองในระยะเตรียมการ จัดตั้งศูนย์ตอบโต้ภาวะฉุกเฉินด้านการแพทย์และสาธารณสุข ในทุกระดับในระยะเผชิญเหตุ และติดตาม ประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และยกระดับคุณภาพอากาศในระยะบรรเทา

๒. ระยะยาว ได้มีการหารือและกำหนดมาตรการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละอองที่จะสิ้นสุดลงตามแผนปฏิบัติการข้างต้น ในปี พ.ศ. ๒๕๖๗ ซึ่งมีมาตรการที่เพิ่มขึ้นในการดำเนินงานจัดการแหล่งกำเนิดและลดระดับฝุ่น $PM_{2.5}$ รวมถึงเฝ้าระวังดูแลสุขภาพประชาชนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นด้วย ๓ มาตรการ ดังนี้

มาตรการที่ ๑ การลดและป้องกันความเสี่ยงต่อสุขภาพ ดำเนินกิจกรรมสื่อสารและแจ้งเตือนสถานการณ์เพื่อให้คำแนะนำในการปฏิบัติตน และการเฝ้าระวังผลกระทบและสื่อสารความรอบรู้แก่ประชาชน

มาตรการที่ ๒ การจัดบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข มีกิจกรรมการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลแก่ประชาชน การจัดคลินิกมลพิษ จัดเตรียมห้องปลอดฝุ่นในสถานบริการสาธารณสุข สถานที่ที่มีกลุ่มเปราะบาง ทีม ๓ หมอ หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ลงพื้นที่ให้การดูแลกลุ่มเสี่ยงและเตรียมความพร้อมระบบรักษา ส่งต่อระบบการแพทย์ฉุกเฉิน (EMS)

มาตรการที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ มีกิจกรรมการเปิดศูนย์ปฏิบัติการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินด้านการแพทย์และสาธารณสุข การขับเคลื่อนและสนับสนุนการใช้กฎหมายพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพ และโรคจากสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒

คำตอบข้อที่ ๒

จากรายงานของกระทรวงสาธารณสุข ทราบว่า มีแนวทางในการดูแลรักษาผู้ป่วยที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาฝุ่น $PM_{2.5}$ ตามมาตรการที่กำหนด โดยเน้นการจัดบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข เพื่อป้องกัน ดูแล และรักษาผู้ที่ได้รับผลกระทบทางสุขภาพจากปัญหาฝุ่น $PM_{2.5}$ ตามแนวทางที่สำคัญ ดังนี้

๑. แนวทางการลดและป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพ ดำเนินการเฝ้าระวังเชิงรุก ทั้งการเฝ้าระวังการเจ็บป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศและพฤติกรรมสุขภาพ และสอบสวนโรคเมื่อมีเหตุผิดปกติ พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนเพื่อให้ประชาชนดูแลสุขภาพได้อย่างถูกต้อง

๒. แนวทางจัดบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข

๒.๑ จัดระบบบริการสุขภาพด้านอาชีวเวชศาสตร์และเวชศาสตร์สิ่งแวดล้อม เพื่อดูแลสุขภาพประชาชนในช่วงวิกฤตฝุ่นละออง โดยเฉพาะในพื้นที่เสี่ยง จัดให้มีการบริการคลินิกมลพิษออนไลน์ และเปิดคลินิกมลพิษในโรงพยาบาล เพื่อเป็นคลินิกเฉพาะทางสำหรับประชาชนที่ได้รับผลกระทบจาก $PM_{2.5}$ และตอบข้อสงสัย และให้คำแนะนำแก่ประชาชน

๒.๒ ปรับระบบนัดของผู้ป่วยผ่านระบบการแพทย์ทางไกล (Telemedicine) ในช่วงวิกฤตฝุ่นละอองสูงเกินมาตรฐาน เพื่อลดการสัมผัสฝุ่นละอองขนาดเล็ก

๒.๓ จัดเตรียมห้องปลอดฝุ่นในสถานบริการสาธารณสุข เพื่อลดความเสี่ยงในการรับสัมผัสฝุ่นละอองขนาดเล็กในช่วงวิกฤตฝุ่นละออง รวมทั้งส่งเสริมและขับเคลื่อนให้เกิดห้องปลอดฝุ่นในสถานที่ที่มีกลุ่มเสี่ยง เช่น โรงเรียน ศูนย์เด็กเล็ก สถานที่ดูแลผู้สูงอายุ เป็นต้น

๒.๔ จัดเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ทีม ๓ หมอ และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ลงพื้นที่เยี่ยมบ้านกลุ่มเสี่ยงและผู้ที่มีโรคประจำตัว พร้อมทั้งให้คำแนะนำวิธีการปฏิบัติในการดูแลและป้องกันสุขภาพ และเตรียมความพร้อมร่วมกับชุมชน ประชาคมหมู่บ้าน และผู้เกี่ยวข้อง รวมถึงออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่เพื่อดูแลสุขภาพของประชาชนในช่วงวิกฤตฝุ่นละออง

๒.๕ จัดเตรียมยา เวชภัณฑ์ และอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล เพื่อรองรับการเจ็บป่วยที่จะเกิดขึ้น พร้อมทั้งสนับสนุนทรัพยากรด้านการแพทย์และสาธารณสุข เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาหมอกควันและฝุ่นละอองขนาดเล็ก โดยสนับสนุนหน้ากากอนามัย (Surgical Mask) และหน้ากาก N 95 ทางการแพทย์ (Surgical N95) เพื่อให้หน่วยงานในพื้นที่นำไปแจกจ่ายแก่ประชาชนกลุ่มเสี่ยง ได้แก่ เด็กเล็ก หญิงตั้งครรภ์ ผู้ที่มีโรคประจำตัว และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานฯ ในระดับพื้นที่

๒.๖ ดำเนินการจัดเตรียมระบบการแพทย์ฉุกเฉิน ระบบส่งต่อผู้ป่วย ดูแลรักษา เยียวยาและเยี่ยมให้ขวัญกำลังใจกับเจ้าหน้าที่หรือประชาชนในพื้นที่เสี่ยงที่ได้รับบาดเจ็บจากการช่วยดับไฟป่า รวมทั้งตรวจสอบสุขภาพและสนับสนุนการจัดบริการตรวจสุขภาพสำหรับอาสาดับไฟป่า